نگاهی به جشنواره ملی موسیقی جوان در گفت‌وگوی «آتیه‌نو» با رضا مهدوی

کرونا می‌توانست ناجی جشنواره جوان باشد

گزارش

کرونا امسال بر بسیاری از رویدادهای فرهنگی و هنری سایه انداخت و حتی کار را به جایی رسانده که برگزارکنندگان بسیاری از رویدادهای مطرح در سطح جهانی اعلام کردند که یا امسال برنامه‌ای نخواهند داشت یا اگر بنا باشد فستیوال یا جشنواره خود را برگزار کنند، شیوه آنلاین را برایش در نظر خواهند گرفت. در این میان، دست‌اندرکاران جشنواره ملی موسیقی جوان هم با توجه به شیوع ویروس کرونا در ایران اعلام کردند که این رویداد را به صورت آنلاین برگزار خواهند کرد. طرح چنین گزاره‌ای در ابتدا می‌تواند جالب باشد و حتی بسیاری را به تشویق وادارد؛ اما مسئله کمی از آنچه در ابتدا به نظر می‌رسد، پیچیده‌تر است. یکی از بخش‌های پرطرفدار جشنواره موسیقی جوان که امسال چهاردهمین دوره خود را بناست پشت سر بگذارد، بخش موسیقی مناطق و نواحی ایران است و کودکان، نوجوانان و جوانان فعال در این نوع موسیقی هر سال با شور و شوق خودشان را به پایتخت می‌رساندند تا بتوانند روی صحنه بروند و هنرشان را پیش روی داوران قرار دهند. با برگزاری آنلاین این رویداد اما چند چالش جدی می‌تواند به وجود آید. اول، اینکه آیا همه داوطلبان حضور در جشنواره جوان در مناطقی زندگی می‌کنند که سرعت اینترنت برای حضور در این رویداد قابل قبول باشد؟ دوم اینکه آیا همه آنان در شهرهای دورافتاده یا روستاهای محروم، تلفن همراه، لپ‌تاپ، کامپیوتر یا تبلت دارند تا بتوانند در این جشنواره حضور داشته باشند؟ و البته سوالات پرشمار دیگری که مطرح شدن آنها سبب شد تا به سراغ یکی از نوازندگان و کارشناسان خبره و باسابقه در کشورمان برویم و با او در این زمینه همکلام شویم.

برگزیده‌هایی که زود از یاد می‌روند!

رضا مهدوی، نوازنده سنتور و کارشناس حوزه موسیقی درباره برگزاری آنلاین جشنواره جوان به «آتیه‌نو» می‌گوید: «این روش در عمل شکست بزرگی برای جشنواره به دنبال خواهد داشت. در طول سال‌های گذشته انتقادات زیادی به شیوه برگزاری جشنواره مطرح بود اما امسال قطعا آنلاین برگزار کردن آن می‌تواند با انتقادها و اعتراضات به مرتب جدی‌تری همراه شود». او البته به اشکالات عمده‌ای که جشنواره جوان در طی ادوار برگزاری آن داشته، هم اشاره می‌کند و معتقد است: نکته مهمی که در این میان و پیرامون جشنواره جوان مطرح است، سرنوشت برگزیده‌ها بعد از انتخاب شدنشان است. البته دبیر جشنواره در ادوار گذشته به این چالش پاسخ داده و گفته خروجی این جشنواره به ما ربطی ندارد؛ همان‌طور که دانشگاه، دانشجو تولید می‌کند این وظیفه بخش‌های دیگر است که برای این افراد کار ایجاد کنند. او درباره مسئولیت‌ها و ماموریت‌هایی که بر عهده برگزارکنندگان جشنواره موسیقی فجر است، نیز این باور را دارد: به نظر من، جشنواره جوان نباید با جاهای دیگر مقایسه شود. وقتی ما یک جشنواره در سطح ملی برگزار می‌کنیم، باید با نهادها و سازمان‌های دیگر چکش‌کاری‌هایمان را کنیم و بگوییم ما چنین جشنواره‌ای در سطح ملی داریم برگزار می‌کنیم و منتخبانش باید در بخش نخبگان هنری قرار گیرند و مانند نخبگان علمی بورسیه شوند و جایگاهی پیدا کنند و مورد توجه قرار گیرند. وقتی این گروه بعد از جشنواره رها می‌شوند، دچار خودباختگی، غرورهای کاذب و عقده‌های درونی می‌شوند. همین‌ها فردا معترضان فضای هنری جامعه می‌شوند و یک سال بعد که عطش‌ها خوابید، مصاحبه می‌کنند که به ما جایزه‌ای دادند و رهایمان کردند و اصلا فایده این جشنواره چه بود؟

تقدیرنامه‌های بی‌خاصیت!

مهدوی که سابقه حضور در هیات انتخاب و هیات داوران جشنواره‌های گوناگونی را در حوزه موسیقی در کارنامه خود دارد با اشاره به استقبالی که هر سال از برگزیدگان جشنواره موسیقی جوان در مناطق خودشان می‌شود، می‌گوید: متولیان امر، جدای از جدیتی که از گذشته در برگزاری داشته‌اند، فکری کنند و چاره‌ای بیندیشند که طی آن نهادهای حاکمیتی و بخش‌های خصوصی را ملزم کنند تا امکاناتی را در اختیار افراد برگزیده این جشنواره بگذارند؛ یا امکان تولید آثار به شکل رایگان برای چند سال را به آنها بدهند، یا امکان حضور در ورک شاپ‌های داخلی و خارجی را برایشان فراهم کنند، یا بتوانند بدون کنکور به دانشگاه وارد شوند. این دست موارد باید به وجود آید وگرنه این لوح‌ها در خانه خاک می‌خورد و بعید نیست مادران این بچه‌ها از این لوح‌ها که جا را هم اشغال کرده برای زیر قابلمه استفاده کنند! هر سال این انتقاد درباره جشنواره جوان وجود داشت که فیلم ضبط شده اجرای جوانان و نوجوانان شرکت‌کننده در اختیار آنها قرار نمی‌گیرد و برخی می‌پرسیدند چرا برگزارکنندگان جشنواره، شیوه تهیه‌کنندگان برنامه‌های تلویزیونی را اجرا نمی‌کنند که وقتی کسی می‌آید و مثلا یک ساعت صحبت می‌کند به محض اینکه می‌خواهد پایش را از استودیو بیرون بگذارد، دی‌وی‌دی برنامه را به او می‌دهند. اگر چنین اقدامی برای شرکت‌کنندگان در جشنواره هم انجام شود، قطعا نوجوانان و جوانان شرکت‌کننده در جشنواره در همان لحظه بسیار خوشحال خواهند شد؛ چون می‌توانند فیلم اجرایشان را برای خانواده‌های خود ببرند.

از سوی دیگر، ضبط همان دی‌وی‌دی و ارائه آن به هر یک از شرکت‌کنندگان این حس را به آنان القاء می‌کند که اهمیت دارند. مهدوی در این‌باره معتقد است: وقتی از دستمزد و پذیرایی مفصل خبری نیست، آن دی‌وی‌دی باعث می‌شود شرکت‌کنندگان لذت ببرند و دفعه بعد هم با میل و رغبت در این رویداد حضور پیدا کنند. امسال اما با فرضیه برگزاری آنلاین جشنواره حتما چالش‌ها بیش از قبل خواهد شد. الان باید ببینیم اصلا همه اعضای هیات داوران در بخش‌های گوناگون هنگام اجرای شرکت‌کننده‌ها به طور همزمان پای سیستم‌های خود خواهند نشست یا نه؟ از طرف دیگر اینکه شرکت‌کننده‌ها بتوانند فضای مناسبی را برای اجرای خودشان مهیا کنند، یکی دیگر از چالش‌هایی است که می‌تواند برای شرکت‌کنندگان مشکل‌آفرین باشد.

انتقاد از داوری یک نفر در چند بخش

مهدوی در ادامه به سرنوشت شرکت‌کنندگان در جشنواره جوان در ادوار گذشته نیز اشاره کرد و گفت: بچه‌های برگزیده ادوار قبل الان رفته‌اند و تنها یک لیست از آنها هست و ما برای پیدا کردن‌شان باید کلی جست‌وجو کنیم. چرا در دوره جدید هر جشنواره منتخبان و شرکت‌کننده‌های دوره قبل را دعوت نمی‌کنند تا لااقل بیایند و سالن را پر کنند. اصلا با هزینه خودشان بیایند و بتوانند مقایسه‌ای بین خود و شرکت‌کنندگان دوره جدید داشته باشند و داوری‌ها را ببینند. بالاخره هر آدمی قابلیت داوری دارد. حالا ممکن است در جایگاه علمی داورانی که آنجا نشسته‌اند، نتواند تشخیص دهد اما جمع‌بندی داورها را متوجه می‌شود. یکی از مشکلاتی که در دوره‌های گذشته جشنواره جوان وجود داشت و به نظر می‌رسد امسال نیز بیش از ادوار گذشته ما شاهد آن باشیم، داوری چند بخش از سوی یک داور مشخص است. به این معنا که یک نفر می‌تواند در میان هیات‌داوران چند شاخه از جشنواره به عنوان یکی از اعضا حضور داشته باشد. رضا مهدوی در این‌باره هم معتقد است: کسی که دبیر جشنواره می‌شود به هر شکل باید بتواند با همه دوستی داشته باشد و بتواند همه را جمع کند تا در نهایت جشنواره شایسته نام ملی که یدک می‌کشد باشد وگرنه می‌شود مثل جشنواره موسیقی فجر که سال‌ها عنوان بین‌المللی را همراه خود داشت اما هیچ وقت جنبه بین‌المللی نداشت. گروه‌هایی را به شکل تشریفاتی و به عنوان مهمان از چند سفارتخانه دعوت می‌کردند و خیلی وقت‌ها نوازندگان ایرانی که اینجا ساکن نبودند با آنها قاطی می‌شدند و یک اجرایی هم انجام می‌دادند و تمام می‌شد اما هیچ دستاوردی از موسیقی بین‌الملل عاید این جشنواره نمی‌شد. این جشنواره با این رویکرد در آینده دچار مشکل خواهد شد.

از حضور کیهان کلهر استفاده کنیم

شیوه داوری در بخش‌های مختلف جشنواره موسیقی جوان هم از بخش‌های پرمناقشه در ادوار گذشته بود. برای مثال بسیاری از شرکت‌کنندگان معتقد بودند چون در شهرهای خود شاگرد فلان داور نبوده‌اند، برگزیده نشده‌اند. رضا مهدوی با توجه به تجربه خود به عنوان داور در رویدادهای موسیقایی مختلف در داخل کشورمان در این‌باره می‌گوید: اگر داوری کلیشه‌ای شود می‌تواند مشکل‌آفرین باشد. البته گاهی ممکن است یک داور به قدری مقبولیت عام و خاص داشته باشد که باید بماند اما همیشه این طور نیست. وقتی آزمون جامع باربد که قبل از انقلاب برگزار می‌شد، چند شخصیت برجسته مثل دکتر صفوت، استاد تجویدی و دیگران در آن حضور داشتند هر سال افرادی در شاخه‌های مختلف برای مشورت، نظارت یا داوری در حاشیه قرار می‌گرفتند و به شکلی غیرهماهنگ در این بخش کمک می‌کردند. ما می‌توانیم شاکله اصلی داوران را در هر رشته سه نفر انتخاب و برای حضور دو نفر دیگر از کسانی که شاگردان استادان بزرگ بوده‌اند و امروز جایگاه استادی دارند دعوت کنیم. ما مجبوریم این کار را انجام دهیم. کیهان کلهر امروز به یک چهره بین‌المللی در موسیقی تبدیل شده؛ بنابراین چرا برای حضور در قامت داور جشنواره‌های مختلف از او دعوت نمی‌کنیم؟ جالب اینجاست که کلهر تنها در بخش سازهای آرشه‌ای صاحب‌نظر نیست. او در سال‌های اول انقلاب در گروه «مردان خدا» حاضر می‌شد و تنبورنوازی می‌کرد. کلهر در زمینه نوازندگی ساز سه‌تار هم توانایی بالایی دارد. مهدوی در این‌باره هم گفت: وقتی لیست داوران تکراری شود می‌شود حکایت جذب هیات علمی در دانشگاه‌ها و یک کلونی ناخواسته شکل می‌گیرد و مافیایی ایجاد می‌شود که تا زمان حضور آنها دیگران نمی‌توانند وارد کار شوند. بقیه هم منتظرند این دوره تمام شود. گروه بعدی هم که آمد تازه می‌خواهد انتقام بگیرد. در عرصه‌های هنری در ایران داوری‌ها نتوانسته به مرز جدی بودن، برسد. این اشکال باید تصحیح شود. من سال‌ها در جشنواره‌های موسیقی نواحی حضور داشته‌ام، رئیس جشنواره و مدیر اجرایی بوده‌ام. تجربه کسب کرده‌ام و برخورد داوران، دبیران علمی، دبیرهای هنری و دبیرهای اجرایی با گروه‌ها را دیده‌ام. دیده‌ام که چطور مدیرها را دور می‌زنند و مثلا می‌گویند فلانی بهترین شخص در موسیقی خراسان است درحالی که این موضوع واقعیت ندارد.

سرنوشت نامعلوم یک جشنواره

مهدوی به شائبه‌های پیش‌آمده در بحث داوری جشنواره در سال‌های قبل نیز اشاره کرد و گفت که با وجود برگزاری آنلاین این دوره از جشنواره جوان این شائبه‌ها می‌تواند تقویت شود. او توضیح داد: دبیر جشنواره باید مدیریت محکمی داشته باشد و امکان ایجاد هیچگونه شائبه‌ای را ندهد. اینکه در گزینش اولیه که اجازه حضور روی صحنه را به هنرجوها می‌دهد و در داوری نفرات راه یافته به مراحل بالاتر کسانی می‌توانند حضور داشته باشند و انتخاب شوند که یا شاگرد فلان استادها باشند یا از سوی شاگردهایشان معرفی شوند، اتفاق خوبی نیست. اینجاست که دبیر جشنواره باید جدیت خاصی در کارش داشته باشد و بدون تمایل به نوع خاصی از موسیقی با جدیت کاری کند که بدون حرف و حدیث داوری‌های شایسته‌ای انجام شود. در شرایطی که نوازندگان موسیقی سنتی برای رفتن روی صحنه شرایط سختی را باید پشت سر بگذارند ۹۰ درصد کنسرت‌ها به سمت موسیقی پاپ رفته و چشم مدیران متولی فقط به سمت موسیقی پاپ است، برگزاری جشنواره‌ای که در آن از اقصی نقاط کشورمان جوان و نوجوان هنرجو روی صحنه یکی از معتبرترین سالن‌های کنسرت ایران یعنی تالار رودکی حاضر می‌شوند، اتفاق بزرگی است. جشنواره موسیقی جوان با همه مشکلاتی که تا امروز پیش پای خود داشته، توانسته جلو بیاید و به چهاردهمین دوره خود برسد. بعضی از داوران که از گذشته تا امروز بارها گفته‌اند که در جشنواره‌های دولتی شرکت نمی‌کنند، می‌دانند که جشنواره موسیقی جوان یک جشنواره کاملا دولتی است اما به هر حال به عنوان داور در این جشنواره حاضر می‌شوند. از این حرف و سخن‌ها که بگذریم، هنر نیاز به برنامه‌ریزی دقیق دارد و به صرف برگزاری مکرر یک اتفاق لزوما در عالم موسیقی اتفاقی اثرگذار رخ نمی‌دهد. امسال هم با شیوع کرونا شاید فرصتی به دست آمده بود برای توقف جشنواره جوان تا در شیوه‌نامه برگزاری این جشنواره تجدیدنظر شود و در دوره بعد جشنواره جوانی روی صحنه برود که بتواند به معنای واقعی کلمه در سرنوشت استعدادهای کودک، نوجوان و جوان موسیقی ایران، راهگشایی کند و آینده این هنر در ایران با تکیه به دستاوردهای «جوان» تضمین شود. به هر حال اما امسال هم مسئولان تصمیم به برگزاری این رویداد گرفته‌اند. بنابراین باید منتظر ماند و دید که جشنواره موسیقی ملی جوان به شیوه آنلاین چه دستاوردی برای این هنر در ایران خواهد داشت؟!

باید فکری کنیم و چاره‌ای بیندیشیم که طی آن نهادهای حاکمیتی و بخش‌های خصوصی را ملزم کنند تا امکاناتی را در اختیار افراد برگزیده این جشنواره قرار دهند

کوروش شیرازیان
روزنامه‌نگار

چه خبر از هنر؟

رضا صادقی از دام کرونا جست

رضا صادقی، خواننده شناخته‌شده پاپ کشورمان با انتشار تصویری از نتیجه آزمایش کرونایش در اینستاگرام، از بهبودی خود پس از دو هفته سخت و پراضطراب خبر داد. او با توضیح اینکه نخواسته از روزهای دردآلود ابتلا به کرونا با مخاطبانش حرفی بزند، تاکید کرد ترجیح داده پس از منفی شدن تست کرونا، دوباره در اینستاگرام فعال شود. او از همه درخواست کرده برای برگشتن به روزهای کنار هم بودن، شیوه‌نامه‌های بهداشتی و زدن ماسک را رعایت کنند.

شورای سیاستگذاری به ارکان جشنواره موسیقی فجر اضافه شد

آیین‌نامه جشنواره موسیقی فجر، پس از دو دوره برگزاری جشنواره براساس آیین‌نامه فعلی، با نظر و پیشنهاد شورای ارزیابی سی‌وپنجمین جشنواره موسیقی فجر تغییر کرد و پس از اصلاح، از سوی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ابلاغ شد. شورای ارزیابی سی‌وپنجمین جشنواره موسیقی فجر پس از تشکیل هفت جلسه، پیشنهاد لحاظ کردن شورای سیاستگذاری جشنواره به منظور بررسی و تصویب راهبردها و برنامه‌های اجرایی و هنری کلی جشنواره در ارکان جشنواره را ارائه کرد. همچنین این شورا وظیفه تعیین دبیر را نیز برعهده دارد. بر این اساس، شورای پیشنهاد دبیر که تنها وظیفه پیشنهاد دبیر جشنواره را داشت، بر اساس تغییر آیین‌نامه از ارکان جشنواره حذف و شورای سیاستگذاری که بررسی و تصویب راهبردها، تعیین رویکردهای کلان، تصویب کلیات فراخوان، انتخاب دبیر جشنواره و ... را برعهده دارد به ارکان جشنواره افزوده شد. آیین‌نامه جشنواره موسیقی فجر پس از تغییر و اصلاح، مبنای برگزاری سی‌وششمین جشنواره موسیقی فجر خواهد بود.

بولتون به ایران آمد!

«اتاقی که در آن اتفاق افتاد» شامل خاطرات ۱۸ ماهه حضور جان بولتون به عنوان مشاور امنیت ملی رئیس‌جمهور آمریکا است که به تازگی راهی بازار نشر ایران شده است. این کتاب ترجمه کامل کتاب «the room where is happened: White House memoir» است که نسخه انگلیسی آن اوایل تابستان سال جاری منتشر شد. اکنون ترجمه فارسی این کتاب در ۱۵ فصل و ۶۰۸ صفحه راهی بازار نشر شده است. دیدارهای ترامپ با کیم جونگ اون رهبر کره شمالی، حواشی حضور ترامپ در پایگاه نظامیان آمریکایی در عراق (عین‌الاسد)، مسائل مربوط به سوریه و اختلافات آمریکایی‌ها با اتحادیه اروپا و روسیه از دیگر بخش‌های این کتاب است. پشت جلد این کتاب هم به سرنگونی پهپاد آمریکایی توسط ایران، اختصاص یافته است.